

УДК 81'373.4-115:778.5(045)

Лоскутова Н. М.

СИНОНІМІЧНІ ВІДНОСИНИ У КІНЕМАТОГРАФІЧНІЙ ТЕРМІНОСИСТЕМІ У ФРАНЦУЗЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Статтю присвячено дослідженню особливостей лексико-семантичного процесу синонімії у кінематографічній терміносистемі французької та української мов. Виявлено основні типи синонімів. Проаналізовано специфіку походження синонімічних кінематографічних термінів. Охарактеризовано їхню структурну організацію у кінематографічній терміносистемі досліджуваних мов.

Ключові слова: терміносистема, кінематографічний термін, синонімія.

Лоскутова Н. Н. Синонимические отношения в кинематографической терминосистеме во французском и украинском языках. – Статья.

Статья посвящена исследованию особенностей лексико-семантического процесса синонимии в кинематографической терминосистеме французского и украинского языков. Выявлены основные типы синонимов. Проанализирована специфика происхождения синонимичных кинематографических терминов. Охарактеризованы особенности их структурной организации.

Ключевые слова: терминосистема, кинематографический термин, синонимия.

Loskutova N. M. Synonymic relations in cinematographic terminological system in French and Ukrainian languages. – Article.
The article deals with peculiarities of lexical-semantic process of synonymy in the cinematographic terminological system of French and Ukrainian languages. The main types of synonyms are identified. The specifics of the origin of synonymous film terms is analyzed. The peculiarities of their structural organization in the cinematographic terminological system of French and Ukrainian languages are characterized.

Key words: term system, film term, synonymy, synonym.

Найважливішою вимогою до терміна і однією з найголовніших характеристик вважається його однозначність, тобто точне співвідношення: один термін – одне поняття. Тим не менше, дослідження показують, що практично у кожній терміносистемі наявна певна кількість синонімічних термінів. Причини їх виникнення та особливості функціонування неодноразово привертала увагу дослідників. Так, в українському термінознавстві досліджувалися репрезентація синонімії в сучасній терміносистемі музейництва [13], семантичні функції термінів у терміносистемі землеустрою та кадастру [12], причини виникнення синонімічних рядів у термінології нафтогазової промисловості [5]. У зарубіжному мовознавстві питанням дослідження лексико-семантичних відносин синонімії в межах певної терміносистеми займалися Л. Делекер [14], К. Дюр'ю [15], Ж. Пети [18] та ін. Проте, незважаючи на наявність наукових праць, присвячених вивченню термінів-синонімів, не всі терміносистеми були піддані детальному аналізу. Так, у полі зору дослідників ще не потрапляли особливості синонімічних відносин серед кінематографічних термінів (далі – КТ), особливо у таких двох неблизькоспоріднених мовах, як французька та українська. Саме цей факт зумовлює актуальність нашого дослідження.

Об'єктом дослідження є кінематографічна терміносистема у французькій мові (далі – КТСФМ) та кінематографічна терміносистема в українській мові (далі – КТСУМ). Предметом дослідження є опис та структурно-семантичний аналіз синонімічних відносин між французькомовними та українськомовними КТ.

Мета статті – дослідження особливостей походження та структурної організації французькомовних та українськомовних КТ.

Мета дослідження визначає необхідність вирішення таких завдань: проаналізувати специфіку походження синонімічних французькомовних та українськомовних КТ; виявити основні типи синонімів у КТСФМ та КТСУМ; охарактеризувати особливості структурної організації французькомовних та українськомовних синонімічних КТ.

Матеріалом дослідження слугували 5388 французькомовних та 4947 українськомовних КТ, дібраних методом суцільної вибірки з лексикографічних джерел, зі спеціалізованих друкованих видань, з нормативно-правових актів та кінематографічних інтернет-ресурсів. Було встановлено, що у синонімічні відносини вступають 458 французькомовних та 285 українськомовних КТ, що становить відповідно 8,5% та 5,8% від загальної кількості термінів.

Синонімія – важливе системне явище, що реалізує парадигмальні відносини рівнозначності. Але якщо у літературній мові вона є ознакою багатства і гнучкості мови та сприяє розрізненню омонімів і полісемічних слів [11, с. 48], то у сфері термінології більшістю термінознавців вона визнається недоречною і вкрай небажаною. Це пов'язано з тим, що паралельне вживання синонімічних одиниць є прямим порушенням моносемії терміна.

У терміносистемах зазвичай використовуються синонімічні терміни, які є синонімами за сигніфікатом: вони позначають одне поняття, але розрізняються певною ознакою у межах цього поняття. Це пов'язано з тим, що в термінології терміни

співвідносяться саме з поняттям, характеризуючи з різних сторін певну його властивість. Номінуючи один і той самий денотат, синонімічні терміни диференціюються в поняттєвому плані, що пояснюється внутрішньою здатністю мови по-різному називати один предмет [6, с. 41]. Синонімія в термінології відображає градації значеннєвого синтезу наукового поняття.

Поява синонімічних одиниць у терміносистемах свідчить про зміну лексичного складу мови. Кількість синонімів є численною в період зародження певної термінології, коли формується відповідний предметно-поняттєвий апарат. На цьому етапі їх наявність навіть необхідна, оскільки у процесі становлення зайві одиниці зникнуть із наукового лексикону, терміни відшліфуються і залишиться чітка відповідність: один термін – одне поняття [1, с. 27].

Це підтверджується результатами нашого дослідження. Для КТСФМ і КТСУМ була характерна наявність великої кількості синонімічних рядів у перші роки становлення кінематографії. Це було зумовлено тим, що для нових реалій добиралися відповідні номінації, які з різних боків характеризували різноманітні відтінки поняття. Так, процес кінознімання у французькій мові позначався термінами *cinématographier*, *cinégraphier*, *filmer*, *tourner*, *enregistrer*, *prendre des vues*. Із цього ряду терміни *cinématographier* і *cinégraphier* вважаються застарілими і у словниках даються з позначкою «застарілий синонім *filmer*». Термін *filmer* позначає «знімати на кіноплівку», *tourner* має значення «приступати до зйомок фільму», *prendre des vues* – «знімати сюжет на кіноплівку», *enregistrer* – «записувати і фіксувати інформацію (зображення, звук) на матеріальний носій (плівку)». На сьогодні найбільш уживаним терміном на позначення зйомки фільму (без зазначення типу носія) виступає КТ *filmer*.

Подібна ситуація спостерігалася й у КТСУМ, де для найменування дії щодо знімання фільму використовували КТ *знімати*, *кінематографувати*, *фільмувати*. Термін *знімати* потрапив у КТСУМ з фотографічної терміносистеми зі значенням «одержання рухомого зображення на світлочутливому матеріалі за допомогою кінознімального апарата». Термін *кінематографувати* позначав «ставити кінофільми, знімати, фільмувати, створювати кінострічки» і не відрізнявся частотністю. Найбільшого поширення набув КТ *фільмувати*, який позначав «знімати на кінострічку для фільму», а зараз також вживається зі значенням «робити кінозйомку».

При цьому в КТСФМ превалювало вживання синонімів, створених на національній основі, а в КТСУМ частіше запозичувалися іншомовні терміни, які згодом ставали синонімами до національних термінів.

Разом із тим не можна категорично стверджувати, що синонімія термінів властива лише на початковому етапі формування термінології. Вона спостерігається на всіх етапах розвитку і становлення кінематографічної терміносистеми, оскільки науково-технічний прогрес спричиняє зміни понять і об'єктів, актуалізуючи нові відтінки значення, що негайно позначається на її кількісно-якісному складі.

Так, на сучасному етапі розвитку кінематографічної терміносистеми у досліджуваних мовах у великій кількості використовуються запозичені КТ (найчастіше з англійської мови), для яких намагаються знайти національний відповідник: фр.: *mixer* – *mélanger*, *clap (m)* – *claquette (f)*; укр.: *байонік* – *біографічний фільм*, *ефект реверберації* – *ефект відлуння*.

Отже, явище синонімії може бути пов'язаним із постійним закріпленням термінів та їх значень, коли із серії синонімічних одиниць обирається той термін, який найкраще відображає необхідні ознаки наукового поняття.

Стосовно класифікації термінів за ступенем синонімічності, традиційно виділяють абсолютні та часткові синоніми [4, с. 105]. Необхідно зазначити, що думки лінгвістів розходяться в питанні найменування синонімічних одиниць. Ідеться про терміни-синоніми і терміни-дублети. Низка вчених розмежовує терміни-синоніми, які є різноформованими термінами, що мають близьке або тотожне лексичне значення, і дублети, представлені афіксальними варіантами однокорневих термінів [7, с. 41; 11, с. 51]. Прихильники найменування синонімічних одиниць у термінології дублетами ґрунтують свою думку на тому, що терміни-дублети термінологічно співвідносяться з одним і тим самим науковим сигніфікатом і денотатом, що повністю збігаються за значенням і вживанням [3, с. 54; 9, с. 36; 17, с. 10].

У нашому дослідженні ми виокремили дві великих групи синонімічних КТ: абсолютні синоніми та часткові синоніми. Абсолютні синоніми мають однаковий обсяг значень, ідентичне тлумачення, співвідносяться з одним науковим об'єктом, збігаються за вживанням і можуть функціонувати паралельно завдяки спільним семам [9, с. 36; 10, с. 40; 16, с. 87].

Серед абсолютних синонімів виокремлюються терміни-дублети (50,9% у КТСФМ та 53,7% у КТСУМ) та терміни-варіанти (21,6% у КТСФМ та 24,2% у КТСУМ). На думку мовознавців, термінологічні варіанти – це явище морфологічного рівня, тоді як терміни-дублети є явищем лексико-семантичного рівня [8, с. 190].

Терміни, пов'язані відносинами умовної синонімії (КТ, які є не тотожними, а подібними за значенням), будемо іменувати частковими синонімами. Часткові синоніми є різноаспектними

позначеннями одного денотата, що виражають різні поняття про один об'єкт: вони не повністю тотожні за своїм значенням, отже, парадигмально ці синоніми не є рівнозначними [2, с. 51; 17, с. 10].

Аналіз засвідчив, що в обох мовах абсолютні синоніми (72,5% у КТСФМ та 77,9% у КТСУМ) майже втричі перевершують кількість часткових синонімів (27,5% у КТСФМ та 22,1% у КТСУМ). При цьому найбільшого поширення в обох мовах набули саме терміни-варіанти (21,6% у КТСФМ та 24,2% у КТСУМ), представлені синтаксично-морфологічними, словотвірними, синтаксичними, графічними, граматичними, фонетико-графічними та морфологічними варіантами.

Найбільш уживаними в обох мовах виявилися *синтаксично-морфологічні варіанти*, причому французькомовні синтаксично-морфологічні варіанти майже вдвічі превалюють над аналогічними українськомовними варіантами (пор.: відповідно, 72,5% і 47,7%). Синтаксично-морфологічна варіантність, яка передбачає наявність розгорнутого полілексемного КТ або складного терміна і його короткого варіанта, отриманого шляхом еліпса, усічення, композиції або аббревіації, містить декілька підтипів: аббревіатурні, композитні та еліптичні.

У французькій мові найчастіше паралельно вживаються аббревіатурні варіанти (33,4%), з яких переважна кількість – це ініціальні варіанти: *PDV – point (m) de vue*, *PP – premier plan (m)*, *NB – noir et blanc*. Меншого поширення набули усічені варіанти, які є скороченням суцільнооформленого терміна шляхом відкидання декількох звуків у кінці КТ: *bande (f) inter – bande (f) internationale*, *cinéma (m) parlant – cinématographe (m) parlant*.

У КТСУМ аббревіатурні варіанти (15%) представлені значно меншою кількістю, ніж у французькій мові, оскільки аббревіація виявилася непродуктивною у досліджуваній терміносистемі. Серед них виокремлено ініціальні варіанти (*АПУ – Асоціація Продюсерів України*), усічені варіанти (*широкоформатне кіно – широкоформатний кінематограф*), скорочення термінів, які позначають одиниці виміру (*кадр/с – кадрів на секунд*).

На відміну від української мови, еліптичні варіанти в КТСФМ займають друге місце з-поміж французькомовних кінематографічних синтаксично-морфологічних варіантів (33,1%). У КТСУМ цей тип виявився найменш продуктивним (13,7%). В еліптичних варіантах може бути пропущений ядерний або один з атрибутивних компонентів. Якщо опускається ядерний компонент, тоді визначальний компонент розгорнутого полілексемного КТ стає ядерним у скороченому монолексемному терміні-варіанті, змінюючи граматичну категорію частини мови. Зазвичай атрибутивний компонент-прикметник переходить до

розряду іменників і може змінювати свою форму: *фр.: salle (f) d'exclusivité – exclusivité (f)*, *film (m) routard – routard (m)*, *machine (f) de tirage – tireuse (f)*; *укр.: перемотувальний пристрій – перемотувач*, *грейферний механізм – грейфер*, *гримерна кімната – гримерна*.

Іноді полілексемний КТ може втрачати один з атрибутивних компонентів, таке опущення зумовлено його семантичною надлишковістю: *фр.: film (m) de format standard – film (m) standard*, *caméra (f) de cinéma – caméra (f)*; *укр.: ефект локалізації джерела звуку в просторі – ефект локалізації джерела звуку*, *ефект присутності глядача в дії – ефект присутності*.

Найменшою кількістю в КТСФМ вирізняються композитні варіанти – 6% КТ. В українській мові, навпаки, вони виявилися найпоширенішим типом синтаксично-морфологічної варіативності – 19% КТ. Ці варіанти представлені складанням компонентів бінарного полілексемного КТ: *фр.: bande (f) annonce – bande-annonce (f)*, *tambour (m) à générique – tambour-générique (m)*; *укр.: стереоскопічний базис – стереобазис*, *телевізійний фільм – телефільм*.

Словотвірні варіанти займають друге місце за продуктивністю в кінематографічній терміносистемі досліджуваних мов: 8,6% у КТСФМ і 29,4% у КТСУМ. Це однокореневі терміни, що розрізняються морфемним складом, тобто словотвірними афіксами: *фр.: bobinot (m) – bobineau (m)*, *truquiste (m) – truqueur (m)*, *stariser – starifier*; *укр.: озвучення – озвучування*, *натуристик – натурник*, *монтажер – монтажист*.

Синтаксичні варіанти (8,6% у КТСФМ і 7,2% у КТСУМ) відрізняються за синтаксичною моделлю творення (*фр.: professionnel (m) du cinéma – cinéaste (m) professionnel*; *укр.: панорамування по вертикалі – вертикальне панорамування*) або за порядком розташування атрибутивних термінокомпонентів (*фр.: divertissement (m) publicitaire – publicité (f) divertissante*; *укр.: звукозаписувальна апаратура – апаратура звукозаписування*).

Графічні варіанти (8,2% в КТСФМ і 1,9% в КТСУМ) розрізняються написанням термінів разом чи через дефіс (*фр.: asynchronisme (m) – a-synchronisme (m)*; *укр.: драйвін – драйв-ін*) або орфографічними розбіжностями (*фр.: trucage (m) – truquage (m)*; *укр.: хоррор – хорор*). Графічна варіантність більше поширена в КТСФМ, де вона спостерігається як у національних термінах, так і в запозичених КТ.

Граматичні варіанти різняться частиномовною приналежністю одного з компонентів і представлені лише в КТСФМ (1,2%): *caméra (f) sonore – caméra (f) sonorisée*, *bande (f) son – bande (f) sonore*.

Фонетико-графічні варіанти (0,9% у КТСФМ і 13,1% у КТСУМ) відрізняються графічним написанням, а також вимовою КТ, при цьому така

варіантність властива тільки іншомовним запозиченням у кінематографічній терміносистемі: фр.: *leitmotiv (m) – leitmotif (m)* [v – f], *parasoleil (m) – pare-soleil (m)* [pa-ra – pa]; укр.: *арт-хауз – арт-гауз, стедикам – стедікам, шомін-гекі – сьомін-гекі, цейтлуна – цайт-луна*.

Морфологічні варіанти відрізняються словозмінним афіксом, вони представлені лише в КТСУМ: *субтитр – субтитри*.

Щодо кінематографічних термінів-дублетів, то вони є абсолютними синонімами в повному сенсі цього слова, тобто це лексичні синоніми, які різняться формою, але мають тотожне значення і співвідносяться з однією дефініцією (21,6% у КТСФМ та 24,2% у КТСУМ): фр.: *archives (f) cinématographiques – archives (f) du film, cascadeur (m) – doublure (f), bobineuse (f) – enrouleuse (f)*; укр.: *початковий ракорд – зарядний ракорд, нова речевість – новий реалізм, дубль-негатив – інтер-негатив*.

Зазвичай причиною виникнення термінів-дублетів є співіснування запозиченого терміна та терміна-відповідника, створеного на національній основі, або двох запозичених у різні часи термінів. Так, у перший період розвитку кінематографії (1895–1918 рр.) у французьку мову потрапляє англійськомовний КТ *cameramen*, що позначає кіноспеціаліста, який виконує кінознімання за допомогою кінокамери. Згодом у французькій мові створюються КТ *cadreur (m)* та *opérateur (m) de prises de vues*, які мають те саме значення. В українській мові як приклад можна навести англійськомовний КТ *роуд-муві (road movie)*, який був винайдений наприкінці 60-х рр. минулого століття після виходу фільму Д. Хопера «Безтурботний їздець» і позначав фільми-подорожі, головний герой яких подорожує автомобілем. Через деякий час у КТСУМ з'являється скалькований КТ *дорожнє кіно*, і обидва КТ функціонують паралельно.

Крім абсолютної синонімії, у КТСФМ і КТСУМ виявлено випадки умовної синонімії, представлені частковими синонімами: 27,5% у КТСФМ і 22,1% у КТСУМ. Виникнення часткових синонімів зумовлено тим, що певний об'єкт реальності розглядається з різних боків, з позиції різних класифікацій або підходів, і тоді суттєві ознаки цього об'єкта відображаються в різних номінаціях. Так, терміни *cadence (f)* і *vitesse (f)* позначають частоту кінознімання або кінопроекції. Термін *cadence (f)* акцентує увагу на швидкості просування кіноплівки в кіноапараті, а термін *vitesse (f)* є фізичною величиною, що позначає кількість змінюваних кадрів за одиницю часу. Оскільки підрахунок кількості змінюваних кадрів залежить від швидкості просування кіноплівки, то можна говорити про умовну синонімію цих термінів.

Український КТ *натура* позначає природне оточення як об'єкт або антураж зйомок і перед-

бачає знімання за межами павільйону. КТ *плер* на перший план ставить роботу не в павільйоні, а зйомку поза приміщенням, маючи на увазі роботу над фільмом у природних умовах. Не маючи тотожних визначень, ці терміни, тим не менше, є частковими синонімами.

Спільною рисою французьких і українських КТ можна назвати структурну організацію абсолютних і часткових синонімів, які представлені як монологічними, так і полілексемними КТ. В обох мовах дослідження найбільш поширеним типом зафіксовано паралельне вживання двох синонімічних полілексемних КТ (53,7% у КТСФМ та 55,8% у КТСУМ), які містять ідентичний ядерний компонент, відрізняючись атрибутивними ознаками: фр.: *caméra (f) d'animation – caméra (f) de dessin animé, film (m) d'épouvante – film (m) d'horreur*; укр.: *батальний фільм – воєнний фільм, елітарне кіно – авторське кіно*.

Меншого поширення набули синонімічні відносини між двома монологічними КТ (30,3% у КТСФМ та 30,5% у КТСУМ): фр.: *auréole (f) – halo (m), rouleau (m) – bobine (f), prendre – enregistrer*; укр.: *епізод – кадр, тревелінг – проїзд, кругорама – циркорама*.

Нечастотним в обох мовах дослідження виявився тип монологічний КТ – полілексемний КТ (16% у КТСФМ та 13,7% у КТСУМ): фр.: *transparence (f) – back projection (f), ciné-parc (m) – cinéma (m) en plein air, prémontage (m) – bout (m) à bout*; укр.: *прокат – розповсюдження фільму, комедія станів – ситком*.

За походженням абсолютних і часткових синонімів виділено ряди, що містять синонімічні іншомовні та питомі конститuentи. В обох мовах дослідження найчастіше у синонімічні відносини вступають КТ іншомовного походження (58,7% у КТСФМ та 54,4% у КТСУМ): фр.: *cinématographique – filmique, scénario (m) – script (m), saynète (f) – sketch (m)*; укр.: *аніматограф – біоскоп, еклер – ротоскоп, каше – маска*. Синонімічні відносини між іншомовними КТ виникають або в разі поширення двох КТ із подібним значенням, які виникли у двох різних мовах і потрапили до мови-реципієнта, або у разі запозичення іншомовного КТ, який стає синонімом до вже асимільованого терміна, наявного в мові-реципієнті.

Синонімічні відносини, які виникають між питомим КТ та іншомовним КТ, займають друге місце за частотністю (37,6% у КТСФМ та 36,5% у КТСУМ): фр.: *distribution (f) artistique – casting (m), coupe (f) – insert (m), numérique – digital*; укр.: *прокатник фільму – дистриб'ютор, показувати – демонструвати, видошукач – візир*. Це явище спостерігається тоді, коли в мову потрапляє запозичений КТ на найменування певного кінематографічного поняття, а згодом у мові-реципієнті з'являється національний відповідник.

Найменш частотними виявилися синонімічні відносини між двома питомими КТ (3,7% у КТСФМ та 9,1% у КТСУМ): *фр.*: *interprète (m) – acteur (m), montage (m) – assemblage (m), compteur (m) – indicateur (m)*; *укр.*: *виконувати – грати, природне освітлення – денне освітлення, плівка – стрічка*.

Таким чином, у КТСФМ і КТСУМ терміни розрізняються за ступенем синонімічності: у кожній мові наявні часткові синоніми, а також абсолютні синоніми (дублети і варіанти), з переважанням останніх. Терміни-варіанти представлені різними типами. Найпоширенішим типом у французькій

та українській мовах виокремлено синтаксично-морфологічний тип, проте в КТСФМ переважно використовуються аббревіатурні варіанти, а в КТСУМ – композитні варіанти. В обох мовах дослідження спостерігається превалювання синонімічних пар, представлених двома полілексемними КТ. Синонімічні відносини зазвичай виникають між термінами іншомовного походження.

Перспективою подальших розвідок вважаємо дослідження гіперо-гіпонімічних відносин у межах кінематографічної терміносистеми у французькій та українській мовах.

Література

1. Борисюк І. Явище синонімії в термінології / І. Борисюк // Дивослово. – 2000. – № 4. – С. 27–28.
2. Гак В.Г. Субституція термінів в синтагматическом аспекте / В.Г. Гак, В.М. Лейчик // Терминология и культура речи : сборник статей. – М. : Наука, 1981. – С. 47–57.
3. Головин Б.Н. Лингвистические основы учения о терминах / Б.Н. Головин, Р.Ю. Кобрин. – М. : Высшая школа, 1987. – 104 с.
4. Гринев-Гриневиц С.В. Терминоведение : [учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений] / С.В. Гринев-Гриневиц. – М. : Академия, 2008. – 304 с.
5. Дорошенко С. Українська термінологія нафтогазової промисловості: становлення і розвиток : [монографія] / С. Дорошенко. – Полтава : Вид-во ПолтНТУ, 2013. – 140 с.
6. Крыжановская А.В. Актуальные проблемы упорядочения научной терминологии / А.В. Крыжановская, Л.А. Симоненко. – К. : Наукова думка, 1987. – 164 с.
7. Лотте Д.С. Вопросы заимствования и упорядочения иноязычных терминов и терминологических элементов / Д.С. Лотте. – М. : Наука, 1982. – 147 с.
8. Морфологічна будова сучасної української мови / М.А. Жовтобрюх, І.Р. Вихованець та ін. – К. : Наукова думка, 1975. – 208 с.
9. Симоненко Л.О. Формування біологічної термінології / Л.О. Симоненко ; відп. ред. М.М. Пещак ; АН УРСР, Ін-т мовознавства. – К. : Наукова думка, 1991. – 152 с.
10. Сложеникина Ю.В. Терминологическая вариативность: семантика, форма, функция / Ю.В. Сложеникина. – 2-е изд. испр. – М. : Изд-во ЛКИ, 2010. – 288 с.
11. Суперанская А.В. Общая терминология: вопросы теории / А.В. Суперанская, Н.В. Подольская, Н.В. Васильева. – М. : Наука, 1989. – 248 с.
12. Тур О.М. Українська термінологія землеустрою та кадастру : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / О.М. Тур ; Інститут української мови НАН України. – К., 2008. – 20 с.
13. Фецько І.М. Термінологія музейництва: формування, системно-структурна організація, термінотворення : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / І.М. Фецько ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Ль., 2015. – 611 с.
14. Depecker L. Le signe entre signifié et concept / L. Depecker // Le sens en terminologie / H. Bejoint, Ph. Thoiron. – Lyon : Presses universitaires de Lyon, 2000. – 286 p.
15. Durieux C. Pseudo-synonymes en langue de spécialité / C. Durieux // Cahier du CIEL, 1996–1997. – P. 89–114.
16. Huyghe R. Les noms de localisation spatiale face au problème de la synonymie / R. Huyghe // Cahiers du LRL. – 2007. – № 1. – P. 85–103.
17. Jakimovska S. Analyse comparative du phénomène de la synonymie dans les terminologies juridiques / S. Jakimovska // Vestnik za tuje jezike. – 2013. – Vol. 5. – Is. 1/2. – P. 9–20.
18. Petit G. Synonymie et dénomination / G. Petit // Linx : Lexique, terminologie, discours. – 2005. – № 52. – P. 97–112.